

КОМПЕНСАЦІЇ ВИТРАТ ЗА ТИМЧАСОВЕ РОЗМІЩЕННЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ, ЯКІ ПЕРЕМІСТИЛИСЯ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

REIMBURSEMENT OF EXPENSES FOR TEMPORARY ACCOMODATION OF INTERNALLY DISPLACED PERSONS WHO MOVED DURING MARITAL LAW

Чубань В.С., к.е.н., доцент,
доцент кафедри управління у сфері цивільного захисту
Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля
Національного університету цивільного захисту України

Пасинчук К.М., к.пед.н.,
доцент кафедри управління у сфері цивільного захисту
Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля
Національного університету цивільного захисту України

В статті розглянуті нормативно-правові акти з компенсації витрат на оплату комунальних послуг родинам, які безкоштовно прихистили переселенців, що перемістилися у період воєнного стану.

Після введення воєнного стану власникам житла, які безкоштовно прихистили внутрішньо переміщених осіб з території адміністративно-територіальної одиниці, на якій проводяться бойові дії та яка визначена в переліку, затвердженому розпорядженням Кабінету Міністрів України від 6 березня 2022 р. № 204 запроваджено гарантовану державну підтримку в розмірі близько 450 грн на місяць за кожну прийняту особу, незалежно від віку.

Постановою Кабінету Міністрів України від 19.03.2022 № 333 затверджено Порядок компенсації витрат за тимчасове розміщення внутрішньо переміщених осіб, які перемістилися у період воєнного стану¹.

Зроблено висновок, що надання різних видів підтримки впливатиме на доходи і видатки держбюджету та бюджетів соціальних фондів. Пільги зменшуватимуть доходи, тоді як пряма допомога збільшуватиме видатки. За розрахунками Мінфіну, втрати дохідної частини бюджету суттєві. Компенсувати втрати надходжень уряд зможе передусім шляхом залучення пільгових позик та макрофінансової допомоги.

Певні дані статті служать достатньою підставою для висновку, що нормативно-правове регулювання, яке визначає порядок взяття внутрішньо переміщених осіб на облік і надання їм різних видів допомоги та підтримки, з'явилося ще в 2014 р. як реакція на масове переміщення, пов'язане із початком війни. Нині у зв'язку з повномасштабною збройною агресією Росії з 24 лютого 2022 р. уряд України переглянув підходи та запровадив нові види підтримки. Зокрема, передбачається, що надавачі житла можуть отримати компенсацію витрат за тимчасове розміщення внутрішньо переміщених осіб, які перемістилися у період воєнного стану.

Ключові слова: компенсація, внутрішньо переміщені особи, компенсації за тимчасове розміщення внутрішньо переміщених осіб, російсько-українська війна, воєнний стан.

The study deals with the laws and regulations on utility payment reimbursement for the families who host free of charge displaced persons during martial law.

After the introduction of martial law, homeowners who sheltered free of charge internally displaced persons from the territory of the administrative-territorial units where hostilities have been taking place and which is defined in the list approved by the Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 6, 2022 No. 204, are guaranteed to receive state support in the amount of about UAH 450 per month for each person admitted, regardless of age.

The Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 19, 2022 No. 333 approved the Procedure for the reimbursement for temporary accommodation of internally displaced persons who moved during martial law.

It is concluded that the extension of various types of support will affect the revenues and expenditures of the state budget and the budgets of social funds. Benefits will reduce revenues while direct aid will increase costs. According to the calculations of the Ministry of Finance, the losses in the revenue part of the budget are significant. The government will be able to compensate for the loss of revenues, first of all, by raising concessional loans and macro-financial assistance.

Some data of this study serves as a sufficient basis for the conclusion that the legal regulation that determines the procedure for registering internally displaced persons and providing them with various types of assistance and support goes back into 2014 as a reaction to the mass displacement associated with the start of the war. Currently, in connection with the full-scale armed aggression of Russia from February 24, 2022, the government of Ukraine has revised its approaches and introduced new types of support. In particular, it is envisaged that housing providers are entitled to receive compensation for the costs of temporary accommodation to the internally displaced persons who moved during a period of martial law.

Key words: reimbursement, temporary displaced persons, reimbursement for temporary accommodation of internally displaced persons, Russia-Ukraine war, martial law.

Постановка проблеми. Сьогодні країна знаходиться в умовах, в яких ніколи до цього не перебувала. З одного боку, це глибока економічна криза від пандемії коронавірусної інфекції COVID-19 та необхідність реформування ключових державних інститутів. З іншого, повномасштабна агресивна війна з Російською федерацією та анексія Криму, які вимагають ресурсів та мобілізації сил усього суспільства. Наслідки війни, яка відбувається в Україні, відчувається у всіх сферах життєдіяльності не лише українців, а й багатьох країнах світу.

Основні втрати, що зумовлені російсько-українською війною, пов'язані з: руйнуванням житлового та комунального фонду; руйнуванням транспортної

та критичної інфраструктури; руйнуванням промислових та військових об'єктів; забезпеченням житловими умовами, соціальною допомогою та робочими місцями внутрішніх переселенців. Крім того, це збитки, спричинені припиненням економічної діяльності на постраждалих територіях; збитки, спричинені порушенням виробничих ланцюгів; втрата інвестиційної привабливості країни в цілому.

Тобто проблематичних питань безліч, але ми маємо на меті розглянути нормативно-правові акти з компенсації витрат на оплату комунальних послуг родинам, які безкоштовно прихистили переселенців, що перемістилися у період воєнного стану.

Стан дослідження. Оцінки втрат України у гібридній війні РФ проводилися органами державної влади та різними експертами. Аналізувати різного роду економіко-правові питання, що пов'язані з повномасштабною агресивною російсько-українською війною, науковці України та інших країн світу лише починають. Тому сьогодні тема даної статті є досить актуальною.

Вклад основного матеріалу дослідження. 24 лютого 2022 року російська федерація розпочала повномасштабну загарбну війну проти України та всіх її громадян. Відповідно до Указу Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», що був затверджений Законом України «Про затвердження Указу Президента України »Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ, в Україні введено воєнний стан. Так як збройна агресія російської федерації проти України є тривалою строк дії воєнного стану в Україні було продовжено.

Після початку війни мільйони українців змушені були покинути своє житло та їхати туди, де безпечно. За даними Управлінням Верховного комісара ООН у справах біженців за кордон виїхало більше 4,5 млн. осіб (станом на 12.04.2022). Але ще більше українців зі своїми сім'ями намагаються знайти житло на території України, в регіонах, де не ведуться активні бойові дії.

За даними Міністерства соціальної політики, у кінці березня як внутрішньо переміщені особи (ВПО) заре-

еструвалися лише 130 тис. громадян, тоді як за підрахунками Міжнародної організації міграції, такими є понад 6,5 млн осіб.

Підтримку ВПО урядом України, можна поділити на три напрями (рис. 1).

Після того як було введено воєнний стан власникам житла, які безкоштовно прихистили переселенців і, які не являються їх родичами, з території, на якій проводяться бойові дії та яка зазначена в переліку, затвердженому розпорядженням Кабінету Міністрів України від 6 березня 2022 р. № 204 запроваджено гарантовану державну підтримку в розмірі близько 450 грн на місяць за кожну прийняту особу, незалежно від віку [2].

Постановою Кабінету Міністрів України від 19.03.2022 № 333 затверджено «Порядок компенсації витрат за тимчасове розміщення внутрішньо переміщених осіб, які перемістилися у період воєнного стану» [1].

Компенсацію можуть отримати громадяни України (фізичні особи), які досягли повноліття, які являються власниками житла або їх представниками, наймачами (орендарями) житла державної або комунальної власності, а також спадкоємцями, які прийняли спадщину, і безоплатно розміщували в цих приміщеннях внутрішньо переміщених осіб, крім членів своєї сім'ї за Сімейним кодексом України (особи, що розмістилися внутрішньо переміщених осіб), для покриття понесених ними витрат, пов'язаних з розміщенням внутрішньо переміщених осіб.

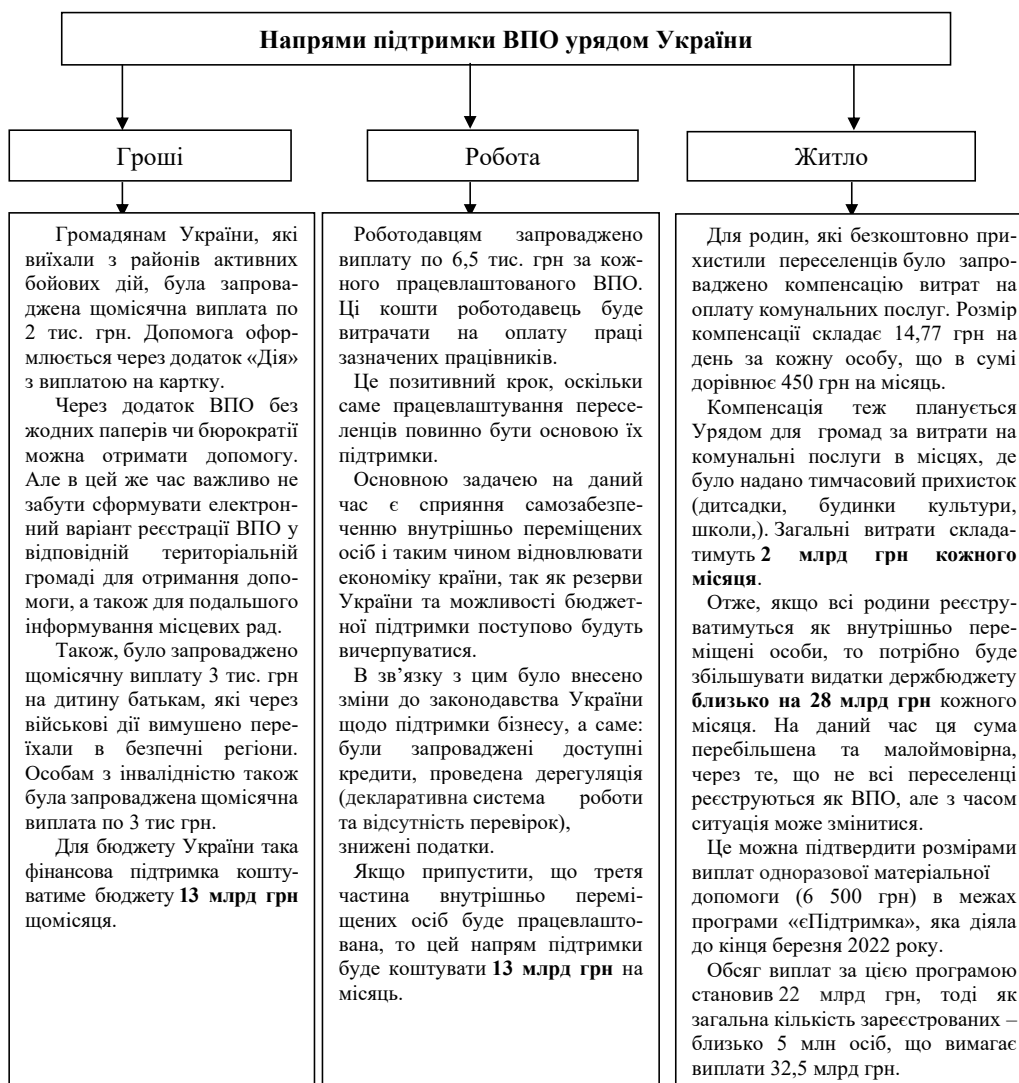

Рис. 1. Напрямки підтримки внутрішньо переміщених осіб урядом України

Узагальнена інформація щодо компенсації за тимчасове розміщення внутрішньо переміщених осіб, які перемістилися у період воєнного стану у Черкаській області за березень 2022 року

Інформація щодо розміщення тимчасово переміщених осіб:	
- кількість внутрішньо переміщених осіб	3603
- кількість людино-днів, протягом яких здійснювалося розміщення	22990
Обсяг витрат, що підлягає компенсації, грн.:	
усього	
- пропозиції щодо компенсації за рахунок коштів державного бюджету, зокрема резервного фонду	339562,30
- пропозиції щодо компенсації за рахунок коштів місцевих бюджетів	0
- пропозиції щодо компенсації за рахунок коштів підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності і господарювання, іноземних держав та міжнародних організацій у вигляді благодійної, гуманітарної та матеріальної допомоги, а також добровільних пожертвувань фізичних і юридичних осіб, благодійних організацій та громадських об'єднань, інших не заборонених законодавством джерел	0

Розраховується сума виплат компенсації з урахуванням кількості днів, протягом яких житло надавалося для розміщення переселенців (людино-день), з дня її розміщення, але не може бути раніше дати реєстрації внутрішньо переміщених осіб відповідним органом або через Єдиний державний вебпортал електронних послуг.

Кількість людино-днів розраховується шляхом додавання кількості ВПО, які проживали у житловому приміщенні, наданому для розміщення внутрішньо переміщених осіб, в кожний день місяця. Сума компенсації за кожен людино-день визначається на рівні 14,77 грн. Загальна сума компенсації визначається шляхом визначення добутку загальної кількості людино-днів на суму компенсації за кожен людино-день [3].

Наприклад:

- особа розмістила 3 осіб переселенців і надавала прихисток протягом 25 календарних днів, виплати будуть становити: $14,77 \text{ грн} \times 3 \times 25 = 1107,75 \text{ грн}$.

- особа розмістила переселенців 15 березня, подали заяву про розміщення 25 березня, то отримати компенсацію у березні можна лише за період з 24 по 31 березня. Або, якщо переселенців розмістили 25 березня, а вони отримали довідку внутрішньо переміщеної особи 28 березня, то компенсація буде здійснюватися з 28 березня.

Фінансування компенсація особам, що прихистили переселенців, здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів (також, резервного фонду бюджету), установ та організацій незалежно від форми власності, гуманітарної та матеріальної допомоги, коштів підприємств, іноземних держав та міжнародних організацій у вигляді благодійної, а також добровільних пожертвувань юридичних і фізичних осіб, благодійних організацій та громадських об'єднань, а також інших не заборонених законодавством джерел фінансування за зазначеними у заяві банківськими реквізитами до кінця місяця з дня закінчення звітного місяця за умови відсутності заборгованості за житлово-комунальні послуги.

Про те, що у особи, яка розмістила переселенців, немає заборгованості за житлово-комунальні послуги, свідчить її підпис, що є у заяві про отримання компенсації.

Для прикладу, подаємо узагальнену інформацію щодо компенсації за тимчасове розміщення внутрішньо пере-

міщених осіб, які перемістилися у період воєнного стану у Черкаській області за березень 2022 року (табл. 1).

Компенсація особам, що розмістили чотирьох і більше внутрішньо переміщених осіб, а також осіб старше шістдесяти років, членів багатодітних сімей, осіб з інвалідністю, одиноких матерів, членів сімей загиблих (померлих) захисників і захисниць України, інших вразливих груп населення, виплачується відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2022 року № 490 [3].

Фінансування надання компенсації здійснюється відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 1 березня 2022 р. № 175 «Тимчасовий порядок виділення та використання коштів з резервного фонду бюджету в умовах воєнного стану».

Висновок. Звичайно надання різних видів підтримки вже впливає на доходну і видаткову частини держбюджету України та місцевих бюджетів. Пільги, які надаються для ВПО, будуть зменшувати доходи, тоді як пряма допомога ВПО буде збільшувати видатки. За розрахунками Мінфіну, збитки дохідної частини бюджету будуть значні. Для прикладу, надходження, що надійшли у березні 2022 року від митниці надійшли лише в розмірі п'ятої частини від суми, що планувалася до повномасштабної війни: надійшло 6,7 млрд. грн. при плані 32 млрд. грн. Звичайно через таку ситуацію, урядом було прийнято рішення про зменшення видатків на неперіоритетні напрями в сумі 107 млрд. грн. Ці кошти було спрямовано до резервного фонду для використання військових потреб. Звичайно покрити втрати надходжень уряд зможе лише шляхом залучення макрофінансової та міжнародної допомоги пільгових позик.

Отже, нормативно-правове регулювання, що визначає порядок взяття внутрішньо переміщених осіб на облік і надання їм різних видів допомоги та підтримки, з'явилося ще в 2014 р. як реакція на масове переміщення, пов'язане із початком війни. Нині у зв'язку з повномасштабною збройною агресією Росії з 24 лютого 2022 р. уряд України переглянув підходи та запровадив нові види підтримки. Зокрема, передбачається, що надавачі житла можуть отримати компенсацію витрат за тимчасове розміщення внутрішньо переміщених осіб, які перемістилися у період воєнного стану.

ЛІТЕРАТУРА

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 13 березня 2022 р. № 333 «Про затвердження Порядку компенсації витрат за тимчасове розміщення внутрішньо переміщених осіб, які перемістилися у період воєнного стану і не отримують щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2022-%D0%BF#Text>
2. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 6 березня 2022 р. № 204 «Про затвердження переліку адміністративно-територіальних одиниць, на території яких надається допомога застрахованим особам в рамках Програми «eПідтримка». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/204-2022-%D1%80#Text>
3. Роз'яснення щодо застосування норм Порядку компенсації витрат за тимчасове розміщення внутрішньо переміщених осіб, які перемістилися у період воєнного стану, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19.03.2022 № 333, у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 29.04.2022 № 490. URL: <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/zkhk/zhitlova-politika/listirozlyasnennya-z-aktualnih-pitan/rozyasnennya-shhodo-zastosuvannya-norm-poryadku-kompensacziyi-vytrat-za-tymchasove-rozmishhennya-vnutrishno-peremishhenyh-osib-yaki-peremistylsya-u-period-voynenogo-stanu-zatverdzhnogo-po/>